

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU SIGURANȚA ALIMENTELOR
DIRECȚIA SĂNĂTATEA ȘI BUNĂSTAREA ANIMALELOR

Analiza privind gradul de risc pentru apariția pestei porcine clasice și a pestei porcine africane în Republica Moldova

Introducere

Pesta porcină clasică și cea africană sunt considerate cele mai semnificative boli virale, extrem de contagioase, ce afectează atât porcii domestici, cât și pe cei sălbatici. Ambele afecțiuni au o răspândire globală. Aceste boli, deși nu sunt transmisibile la om, generează pierderi economice substanțiale din cauza:

- măsurilor de control și eliminare;
- limitărilor impuse în comerț și exporturi;
- efectului sever asupra crescătorilor și proprietarilor de porci, obligați să sacrifice animalele infectate;
- intensificării monitorizării pentru redobândirea statutului de țară liberă de pesta porcină clasică și africană.

Situația epidemiologică a Republicii Moldova sub raportul pestei porcine clasice (PPC) și a pestei porcine africane (PPA).

Pesta porcină clasică (PPC) și pesta porcină africană (PPA) sunt boli virale extrem de contagioase care afectează porcii domestici și mistreții, având un impact economic semnificativ asupra sectorului zootehnic.

În Republica Moldova, Pesta Porcină Clasică (PPC) a fost eradicată, iar în ultimii ani nu au fost raportate cazuri noi ale acestei boli.

În ceea ce privește Pesta Porcină Africană (PPA), ultimele focare la porcii domestici au fost înregistrate în luna august 2024: în localitățile Grigoreuca și Izvorenii Vechi, raionul Sîngerei, din cadrul exploatațiilor non profesionale.

De asemenea, pe parcursul anului 2024, a fost raportate 6 focare de PPA în fauna sălbatică la mistreți, în localitățile Cernoleuca raionul Dondușeni, Reteni- Vasileuți raionul Rîșcani, Lopatnic raionul Briceni.

Pesta Porcină Clasică (PPC): Republica Moldova a implementat măsuri stricte de monitorizare și control pentru a preveni apariția și răspândirea PPC. Conform Planului de contingență al Republicii Moldova pentru pesta porcină clasică, elaborat de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA), sunt stabilite proceduri clare pentru detectarea, raportarea și controlul eventualelor focare de PPC.

În Republica Moldova, PPC a fost controlată cu succes în ultimii ani, iar riscul actual este redus datorită măsurilor riguroase de supraveghere și prevenire.

Măsurile întreprinse de către autorități sunt următoarele:

- **Planul național de contingență pentru PPC:** Include proceduri pentru prevenirea, detectarea și eradicarea eventualelor focare; Conține protocoale clare pentru sacrificarea animalelor infectate, eliminarea carcaselor și dezinfectarea zonelor afectate.

- **Monitorizarea epidemiologică:** Efectuată în mod regulat de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA); Se acordă o atenție deosebită regiunilor cu densitate mare de porcine.

- **Vaccinare:** În Republica Moldova, vaccinarea porcinelor împotriva Pestei Porcine Clasice (PPC) a fost utilizată în trecut ca măsură de control în focarele identificate. Conform Planului de contingență al Republicii Moldova pentru pesta porcină clasică, în cazul apariției unui focar, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) poate decide vaccinarea de urgență a porcinelor din zona afectată. În această perioadă, niciun porc viu nu are voie să părăsească zona de vaccinare, cu excepția transportului pentru sacrificare imediată la un abator desemnat de autoritatea competentă și situat în zona de vaccinare sau în vecinătatea acesteia.

Actualmente, este interzis importul vaccinurilor și vaccinarea profilactică contra pestei porcine clasice, în conformitate cu Ordinului ANSA nr.406/2024 cu privire la interzicerea vaccinării pestei porcine clasice în Republica Moldova. (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143828&lang=ro)

PPA reprezintă o amenințare majoră pentru sectorul suin din Republica Moldova, afectând atât porcii domestici, cât și mistreții.

Pentru a combate răspândirea PPA, autoritățile au elaborat planuri de contingență și manuale operaționale pentru intervenția în focare, care prevăd măsuri de biosecuritate, supraveghere epidemiologică, informare publică și instrucțiuni pentru intervenirea și lichidarea focarelor de PPA.

PPA este mai periculoasă decât PPC, deoarece nu există vaccinuri sau tratamente disponibile. Este cauzată de un alt tip de virus, iar boala este mortală pentru porci, însă nu afectează oamenii.

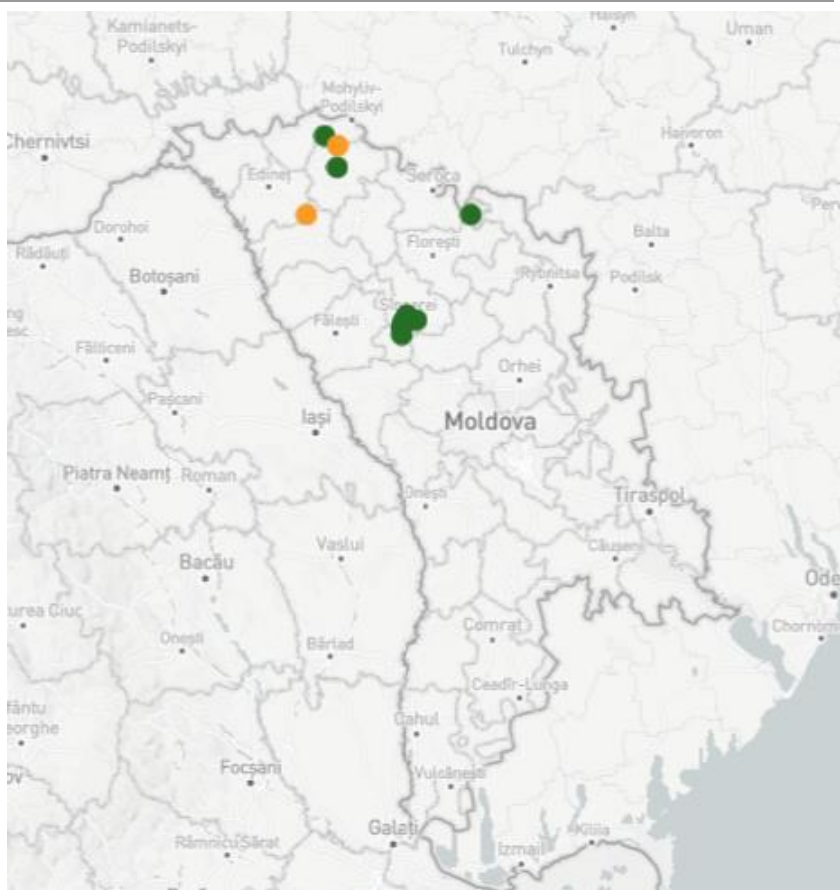
Situația actuală în Republica Moldova. Primul focar de PPA a fost raportat în 2016. Între 2016 și 2024, au fost înregistrate zeci de focare în diferite regiuni, afectând atât porcii domestici, cât și mistreții.

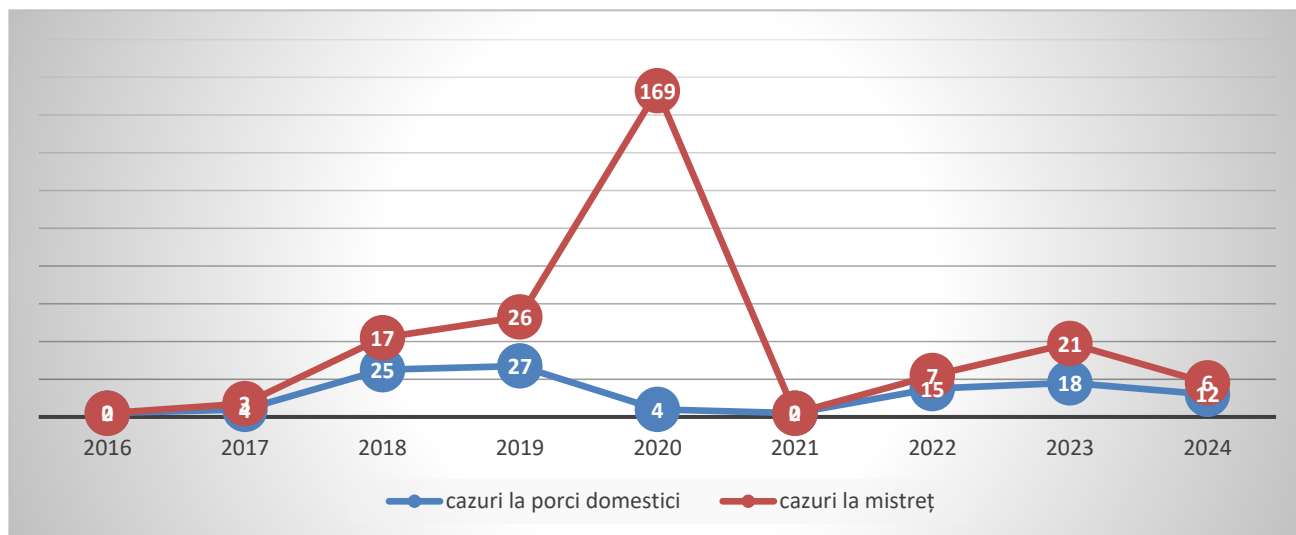
Pe parcursul anului 2024 sa înregistrat 3 focare de PPA la fermele comerciale, 7 focare la exploatațile non profesionale și 6 focare la mistreți. În total au fost afectați un număr de 40683 porci domestici și 249 de mistreți.

Focare de PPA în Republica Moldova						
Anul	ferme comerciale afectate	porci afectați din ferme comerciale	exploatații non profesionale afectate	porci afectați din exploatații non profesionale	focare la mistreți	mistreți afectați
2024	3	960	7	138	6	6
2023	3	6937	15	202	3	21
2022	3	31082	12	99	2	7
2021	0	0	2	82	0	0
2020	0	0	4	70	4	169
2019	0	0	27	471	8	26
2018	0	0	25	593	11	17
2017	0	0	4	36	3	3
2016	0	0	2	13	0	0
TOTAL	9	38979	100	1704	37	249

Boala se răspândește prin contact direct cu animale infectate, alimente contaminate (ex. resturi alimentare), echipamente, vehicule și chiar prin vectori biologici (ex. căpușe).

Figură 1 Distribuția focarelor de PPA în Republica Moldova la porcii domestici și mistreți pe parcursul anului 2024

Figură 2 Dinamica incidenței focarelor de PPA în Republica Moldova la porcii domestici și mistreți pe parcursul anilor 2016-2024

Măsuri de combatere a PPA:

- **Planul național de contingență pentru PPA:** Include strategii pentru prevenirea și eradicarea bolii; Prevede restricții stricte de circulație a porcinelor și produselor din carne de porc în zonele afectate.

- **Măsuri de biosecuritate:** Instalarea de filtre sanitare la ferme; Dezinfectarea vehiculelor care transportă animale; Interzicerea hrănirii porcilor cu resturi alimentare care pot fi contaminate.

- Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr.57/2023 cu privire la aprobarea listelor de verificare pentru domeniile de control ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor stabilește în mod specific cerințele de respectare a măsurilor de biosecuritate din exploatațiile comerciale. Astfel, conform listei de verificare SV-12, din anexa nr.56 (https://www.legis.md/UserFiles/Image/RO/2023/mo256-262md/an_56_57_md.pdf) sunt prevăzute o serie de cerințe privind condițiile de biosecuritate din exploatație, respectarea acestor cerințe sunt verificate în cadrul controalelor oficiale efectuate de către inspectorii ANSA.

- **Monitorizare activă:** Supravegherea populației de mistreți, care reprezintă o rezervă naturală a virusului; Recensământul porcilor domestici și inspecții periodice în gospodării. În ceea ce privește PPA, nu există vaccinuri disponibile în prezent. Prin urmare, nu se efectuează vaccinări împotriva PPA în Republica Moldova. Măsurile de prevenire și control se concentrează pe biosecuritate, monitorizarea și controlul circulației porcinelor și produselor din carne de porc.

Autoritățile din Republica Moldova au implementat un sistem robust de supraveghere și control pentru gestionarea PPC și PPA. Totuși, pesta porcină africană

rămâne o amenințare serioasă, iar prevenirea depinde de cooperarea între autorități, fermieri și populație.

Este esențial ca fermierii și populația generală să fie informați și să respecte măsurile de biosecuritate recomandate de autorități pentru a preveni introducerea și răspândirea acestor boli.

Totodată ANSA solicită proprietarilor de porcine să informeze cât de curând subdiviziunile sale teritoriale, medicii veterinari sau autoritățile publice locale, în cazul îmbolnăvirii și pieirii animalelor sau a depistării cadavrelor de mistreți.

Subdiviziunile teritoriale ale ANSA conlucrează cu autoritățile publice locale, autoritățile abilitate pentru combaterea comercializării și transportării ilicite a porcilor din exploatațile non-profesionale și a produselor obținute de la acestea. În acest context, ANSA acordă persoanelor, care au notificat despre depistarea unor cadavre de mistreți și locul amplasării acestora, recompense în mărime de 50 euro pentru fiecare cadavru notificat, în conformitate cu pct. 45¹ din Hotărârea Guvernului nr.1368/2016 cu privire la aprobarea unor norme sanitar-veterinare.

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114293&lang=ro

Plan de perspectivă al A.N.S.A. privind pesta porcină clasică și pesta porcină africană:

- menținerea statusului de zonă liberă de pestă porcină clasică și africană prin implementarea unor planuri eficiente de biosecuritate;
- desfășurarea adecvată a sistemului implementat, extinderea acestuia și crearea unor oportunități favorabile pentru producătorii din Republica Moldova de a-și comercializa produsele de calitate pe piața europeană;
- obținerea statutului de țară liberă de pesta porcină clasică fără utilizarea vaccinării;
- continuarea implementării programelor de monitorizare aprobate și cofinanțate de Comisia Europeană.

Situația epidemiologică globală în ceea ce privește pesta porcină clasică și a pesta porcină africană

PPC a fost eradicată din majoritatea țărilor europene, inclusiv din Republica Moldova, datorită programelor eficiente de vaccinare și control. Totuși, în anumite regiuni ale lumii, PPC continuă să reprezinte o problemă, în special în țările cu resurse limitate pentru controlul bolii.

PPA a fost identificată pentru prima dată în Africa în anii 1920 și s-a răspândit treptat în alte regiuni ale lumii. În ultimele decenii, boala a afectat sever țări din Europa, Asia și Africa, provocând pierderi economice semnificative din cauza depopulării efectivelor de porcine și a restricțiilor comerciale impuse.

Conform raportului nr.56 al WOAHP

(<https://www.woah.org/app/uploads/2024/09/asf-report-56.pdf>)

Începând cu ianuarie 2022, 11 țări au raportat prima apariție a PPA în țară, în

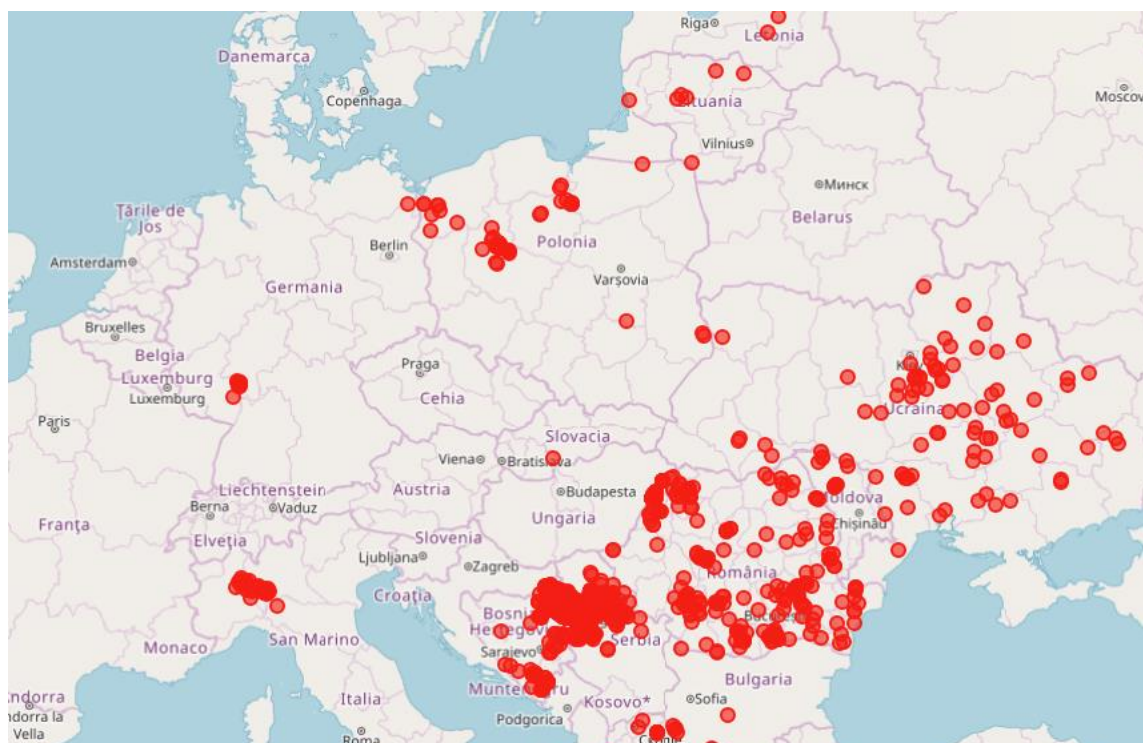
timp ce alte 11 țări au raportat răspândirea acestuia în zone noi.

- Din ianuarie 2022 până în prezent, au fost raportate peste 524 000 de focare la porci domestici și peste 21300 de focare la mistreți, afectând un număr de peste 1 603 000 de animale.
- Din ianuarie 2022 până în prezent, 59 de țări au raportat prezența PPA.

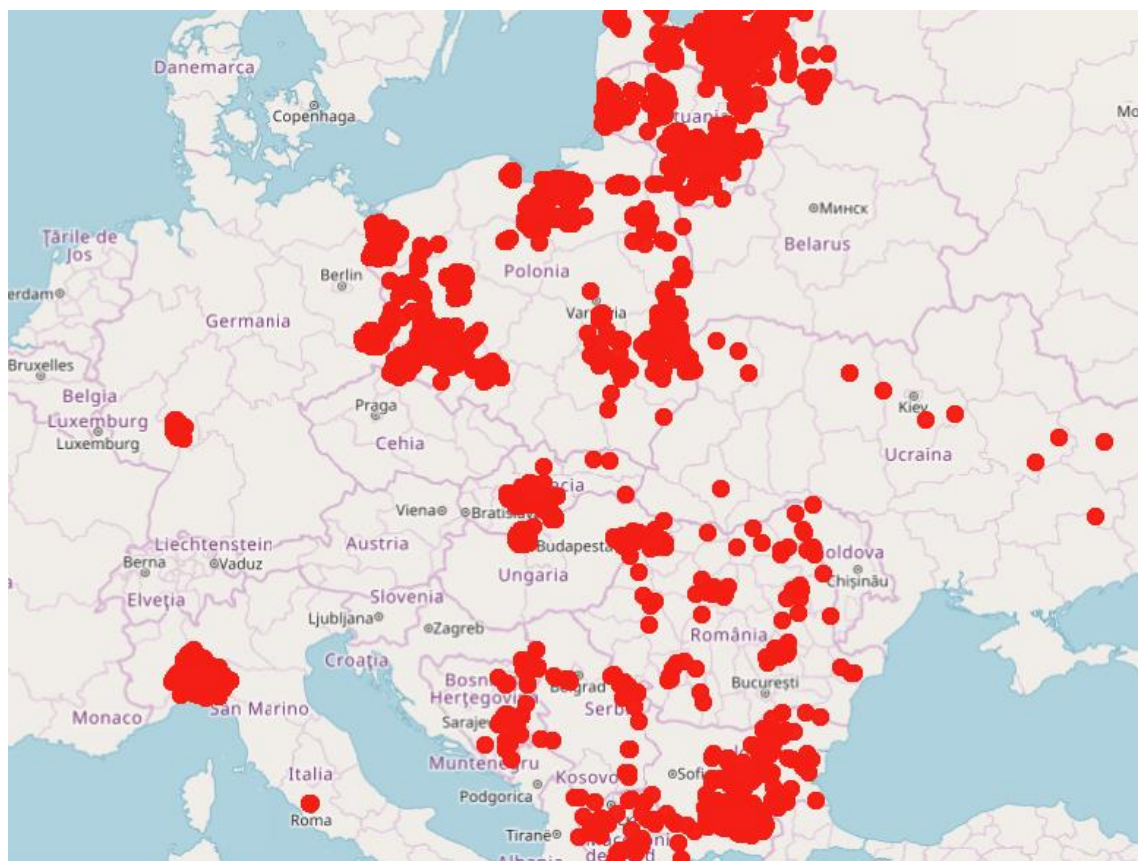
Sumarul numărului de focare și pierderi de animale cauzate de PPA în diferite regiuni ale lumii începând cu ianuarie 2022

	Focare		Cazuri		Pierderi*
	Porci domestici	Mistreț	Porci domestici	Mistreț	Porci domestici
Africa	178	0	25.994	0	34.866
Americi	53	0	355	0	4.940
Asia	1.825	104	65.195	511	384.123
Europa	4.806	13.990	433.093	20.857	1.180.057
Oceania	0	0	0	0	0
Total	6.826	14.094	524.637	21.368	1.603.986

*Pierderi (decese + animale ucise și eliminate)

Figură 3 Distribuția focarelor de PPA la porcii domestici în Europa pe parcursul perioadei 01.01.2022-30.09.2024

Figură 4 Distribuția focarelor de PPA la mistreți în Europa pe parcursul perioadei 01.01.2022-30.09.2024

Obiectivele analizei de risc pentru apariția peștei porcine clasice și a peștei porcine africane în contextul epidemiologic internațional sub raportul celor două boli și al vecinătății Republicii Moldova cu țări terțe

Obiectivele de bază în realizarea acestei analize de risc sunt:

- identificarea riscurilor la care Republica Moldova se expune în contextul epidemiologic global în contextul celor două boli importante care afectează porcinele;
- stabilirea măsurilor necesare pentru menținerea statutului de zonă liberă de pește porcină clasică și africană;
- identificarea măsurilor prin care Republica Moldova poate desfășura activități comerciale cu porci vii, produse și subproduse derivate din aceștia, atât pe plan național, cât și internațional.

A. IDENTIFICAREA RISCULUI

1. ORIGINEA RISCULUI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA (RM)

Sursele riscurilor pentru apariția și răspândirea Pestei Porcine Clasice (PPC) și Pestei Porcine Africane (PPA) în Republica Moldova provin din diverse cauze interne

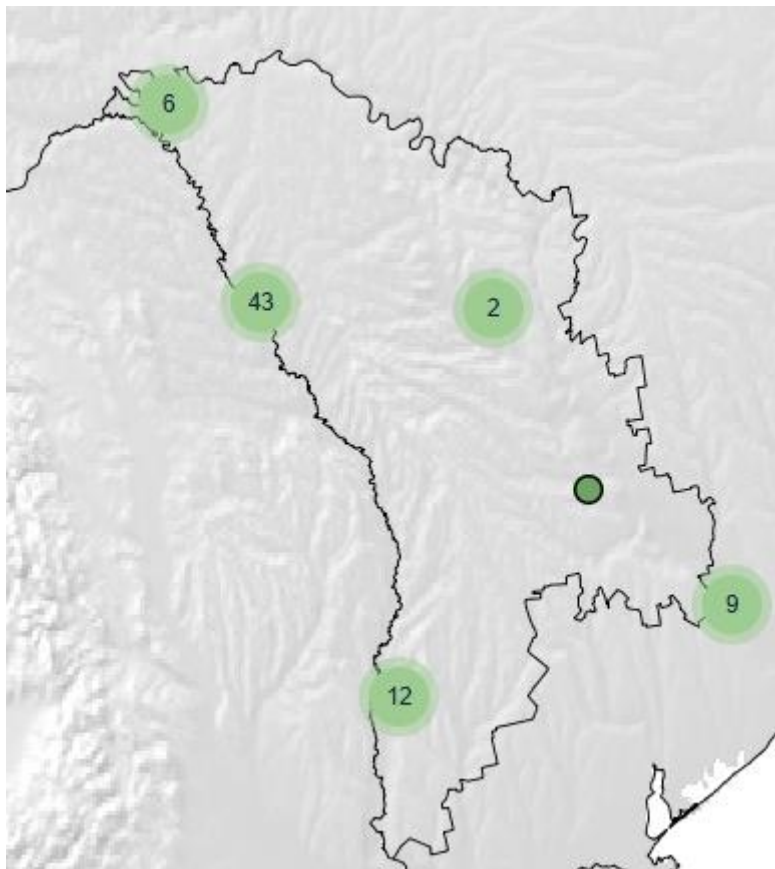
și externe, având în vedere contextul geografic, economic și de sănătate publică al țării.

Originea externă a riscurilor:

-Țările vecine cu focare active de PPC și PPA: Ucraina și România sunt țări vecine unde focarele de PPA au fost frecvent raportate în ultimii ani, dar cu părere de rău mai puțin raportat în ultima perioadă în Ucraina. Răspândirea acestor boli în regiunile adiacente crește riscul de infecție pentru porcinele din Republica Moldova, prin mișcarea animalelor sau prin produse contaminate;

Figura nr.5 evidențiază căile de pătrundere pe teritoriul Republicii Moldova a virusului PPA prin intermediul mistreților din țările vecine (România și Ucraina). Astfel, și la ora actuală zona de frontieră prezintă un risc sporit pentru introducerea PPA pe teritoriul Republicii Moldova.

Mai mult ca atât, războiului din Ucraina accentuează acest risc prin perturbarea habitatelor naturale a animalelor sălbatice și determinarea acestora de a se deplasa spre alte habitate mai liniștite, printre care este și Republica Moldova.

Figură 5 Distribuția focarelor de PPA la mistreți în Republica Moldova pe parcursul anilor 2017-2024

-Țările din Europa de Est și

Asia Centrală, unde PPA este prezentă, pot constitui o sursă semnificativă de contaminare. Virusul se poate răspândi rapid prin comerțul internațional, transportul de animale sau produse din carne, precum și prin migrarea mistreților;

- Importurile de animale sau produse din carne de porc din zone infectate pot aduce virusuri periculoase în Republica Moldova. Acest risc este considerat a fi unul nesemnificativ dat fiind faptul că importul animalelor vii receptive la virusul PPA (porci domestici și mistreți), cărnii, produselor și altor derivate obținute de la animale receptive la PPA, al materialului seminal, subproduselor destinate și nedestinate consumului uman, al ovulelor și embrionilor proveniți de la animalele nominalizate

din țările sau regiunile nefavorabile la PPA, este restricționat, până la recăpătarea statutului de țară sau regiune liberă de PPA, astfel cum este prevăzut în Ordinul ANSA nr.41/2022 cu privire la aplicarea măsurilor speciale de protecție împotriva introducerii și răspândirii pestei porcine africane pe teritoriul Republicii Moldova. La fel, în cazul țărilor membre ale Uniunii Europene se recunoaște principiul regionalizării (zonării) conform prevederilor Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2021/605 al Comisiei din 7 aprilie 2021 de stabilire a măsurilor speciale de control pentru pesta porcină africană.

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130094&lang=ro

-De asemenea, transportul ilegal sau nereglementat de animale infectate sau produse din carne contaminate reprezintă un risc major;

-Migrările mistreților și altor animale sălbatice care pot transporta virusurile PPA sau PPC din zonele vecine cu focare active sunt o sursă importantă de risc;

-Turismul și mișcarea nereglementată a persoanelor între zonele afectate și Republica Moldova pot contribui la transportul indirect al virusurilor, prin intermediul echipamentelor sau vehiculelor.

Originea internă a riscurilor:

- Nerespectarea măsurilor de biosecuritate în ferme;
- Comerțul nereglementat și mișcarea ilegală a porcinelor;
- Prezența mistreților infectați în pădurile din Republica Moldova, și contactul acestora cu porcinele domestice;
- Stoparea programelor de supraveghere a porcilor domestici și mistreților;
- Transportul și manipularea necorespunzătoare a produselor din carne de porc;
- Alimentarea porcinelor cu resturi de origine animală infectate.

Originea indirectă a riscurilor:

- **Schimbările climatice și condițiile meteorologice:** Condițiile meteorologice care favorizează migrarea animalelor sălbatice sau răspândirea virusurilor pot contribui indirect la diseminarea PPA și PPC. De exemplu, ploaia și vântul pot transporta particule infecțioase sau resturi de animale infectate pe distanțe considerabile.

2. ITINERARIUL RISCULUI

Itinerariul riscului pentru Republica Moldova include următoarele etape principale:

- Introducerea virusului în Republica Moldova prin următoarele căi: comerțul și transportul ilegal sau nereglementat de animale; importuri legale de animale sau produse; migrarea mistreților.

- Răspândirea virusului în cadrul teritoriului național, prin următoarele căi:

mișcarea necontrolată a animalelor; comerțul cu produse din carne de porc; contaminarea prin personal și echipamente; contaminarea alimentară.

- Extinderea virusului în întreaga țară: răspândirea în fermele din apropiere; transferul virusului prin migrarea animalelor sălbatice.

- Măsuri de control și eradicare a focarelor: izolarea și eradicarea animalelor infectate; restricționarea mișcării animalelor și produselor de porc; dezinfectarea și igienizarea fermelor și echipamentelor; supraveghere și monitorizare continuă

Itinerariul riscului pentru PPC și PPA în Republica Moldova cuprinde mai multe etape, începând cu introducerea virusurilor din zone externe (țările vecine, comerțul internațional, migrarea mistreților), continuând cu răspândirea acestora pe teritoriul național prin transportul animalelor, comerțul nereglementat și comportamentele de risc, și ajungând până la extinderea în fermele din diverse regiuni ale țării. Măsurile rapide și eficiente, cum ar fi restricționarea mișcării animalelor, zonarea, sacrificarea porcinelor infectate și aplicarea măsurilor de biosecuritate, sunt cruciale pentru controlul și eradicarea acestor boli.

B. CARACTERIZAREA RISCULUI

Pesta Porcină Clasică (PPC) este cauzată de virusul Pestei Porcine Clasice (PPCV), face parte din familia *Flaviviridae*, genului *Pestivirus*. Din punct de vedere structural este un virus cu genom ARN monocatenar, cu o polaritate pozitivă. Este înconjurat de o capsidă și de un strat lipidic ce conține glicoproteine virale (E1, E2, E3), care joacă un rol esențial în procesul infecțios și răspunsul imun al gazdei.

Virusul Pestei Porcine Clasice este relativ rezistent în mediu, în special în condiții favorabile cum ar fi temperaturile scăzute sau medii umede. Cu toate acestea, sensibilitatea sa la temperaturi ridicate și anumiți dezinfectanți permite controlul eficient al răspândirii în cadrul măsurilor de biosecuritate.

Virusul este inactivat la temperaturi ridicate, la 56°C rezistă timp de 30 de minute, la 60°C se inactivează în 10 minute. La temperaturi scăzute (sub 4°C), virusul poate rămâne viabil luni de zile. Congelarea prelungită prelungește semnificativ viabilitatea virusului.

În carnea infectată sau produsele din carne virusul poate supraviețui săptămâni sau luni, mai ales în carne crudă, afumată sau sărată insuficient. În organele infectate rămâne viabil pentru perioade lungi, mai ales în organele umede (splină, ficat). În bălegar și alte secreții virusul poate supraviețui câteva zile, mai ales în condiții reci și umede.

PPCV este sensibil la agenți dezinfectanți eficienți, inclusiv la hipoclorit de sodiu (în concentrații de 2-3%), substanțe alcaline, cum ar fi hidroxidul de sodiu (1-2%), formolul (0,5%). Este inactivat de pH-uri extreme sub 3 sau peste 11.

Expunerea directă la razele UV și uscarea prelungită contribuie la inactivarea virusului. Virusul persistă mai mult în medii umede sau protejat de materii organice.

Virusul PPC poate supraviețui în sânge uscat până la 15 zile. În grăsimea contaminată, viabilitatea este mai mare decât în țesuturile musculare.

Aceste caracteristici subliniază necesitatea implementării unor măsuri stricte de biosecuritate, inclusiv dezinfectarea regulată și controlul procesării și depozitării produselor din carne.

Pesta Porcină Clasică este o boală virală cu o capacitate ridicată de răspândire în rândul populațiilor de porci domestici și sălbatici. Epidemiologia bolii este influențată de factori precum comportamentul gazdelor, stabilitatea virusului în mediu, rutele de transmitere și măsurile de control.

Gazdele primare de infecție sunt reprezentate de către porcii domestici (*Sus scrofa domesticus*) și mistreții sălbatici (*Sus scrofa*), care pot acționa ca un rezervor important al virusului.

Toate categoriile de vârstă sunt susceptibile, însă severitatea bolii variază în funcție de vârstă, statusul imunitar al animalului și virulența tulpinii.

Sursele primare de infecție - animalele infectate. Virusul este eliminat prin secreții (salivă, lacrimi), excreții (urina, fecale) și sânge.

Sursele secundare de infecție - produse de origine animală. Virusul supraviețuiește în carne, produse din carne insuficient procesate (cârnați, carne crudă) sau congelate; secrețiile materne - virusul poate fi transmis transplacentar, infectând fătul și ducând la nașteri de purcei infectați persistent.

Virusul PPC se transmite prin:

- Contact direct, răspândirea virusului între animale prin contact apropiat; transmiterea este facilitată în adăposturi aglomerate sau între efective aflate în apropiere.

- Contact indirect, prin materiale contaminate, inclusiv: vehicule de transport, echipamente de fermă, îmbrăcăminte sau încălțăminte personalului prin hrana contaminată cu resturi de carne infectată (cauză frecventă a focarelor).

- Transmitere transplacentară, scroafele infectate pot transmite virusul fătului, ceea ce duce la purcei morți, avortați sau infectați persistent.

- Transmitere aeriană, posibilă pe distanțe scurte în condiții favorabile de umiditate și densitate mare a populației infectate.

Perioada de incubație poate varia în funcție de mai mulți factori, inclusiv doza infecțioasă, virulența tulpinii, starea imunitară a animalului și condițiile de mediu. Durata perioadei de incubație, interval general este de 2–15 zile. Cazuri frecvente, în focarele acute este de 3–7 zile și în formele subacute sau cronice până la 21 de zile.

Factori care influențează durata perioadei de incubație: tulpina virală - tulpinile foarte virulente determină apariția rapidă a simptomelor, cu o perioadă de incubație mai scurtă (2–4 zile); tulpinile cu virulență moderată pot avea o incubație mai lungă (până la 10 zile); starea imunitară a animalului - porcii cu un sistem imunitar slăbit (ex. din cauza altor boli sau stresului) pot dezvolta simptome în timp mai redus; calea de infectare - prin contact direct (cu sânge sau secreții infectate), semnele clinice apar

mai rapid; prin expunere indirectă (ex. hrană contaminată), perioada de incubația poate fi mai îndelungată; condițiile de mediu - stresul asociat cu transportul, supraaglomerarea sau condițiile neigienice poate accelera evoluția bolii.

Manifestările clinice ale PPC variază în funcție de forma bolii (hiperacută, acută, subacută sau cronică), virulența tulpinii, starea imunitară a animalului și vârsta acestuia.

Se disting următoarele forme clinice ale bolii:

- Forma hiperacută - este rar întâlnită și cauzată de tulpini extrem de virulente; clinic se manifestă prin moarte subită, fără simptome evidente; febră extrem de ridicată (41–42°C), dacă este observată înainte de deces; mortalitatea cuprinde cca 100% din efectivul de animale, în decurs de 1–3 zile.

- Forma acută - cea mai frecventă formă în focarele severe și se caracterizează prin febră ridicată (40,5–41,5°C), letargie și lipsa poftelor de mâncare; leziuni hemoragice vizibile pe piele, pete roșii-violacee pe urechi, burtă, membre și coadă. Dificultăți respiratorii, tuse, secreții nazale; diaree apoasă, uneori cu sânge, vărsături ocazionale. Simptome nervoase (în cazuri severe), tremurături, mers instabil, convulsii. Moartea poate surveni în 7–10 zile de la debutul bolii. Rata mortalității este de 90–100%.

- Forma subacută se manifestă adesea în cazul tulpinilor de virulență moderată sau în populații cu rezistență redusă. Clinic se manifestă prin febră intermitentă, pierdere progresivă a greutatei corporale, slăbiciune, apatie și anemie, leziuni hemoragice mai puțin pronunțate sau absente. Evoluția bolii este mai lentă (2–4 săptămâni), iar mortalitatea este mai redusă (30–70%).

- Forma cronică de boală apare în cazul tulpinilor slab virulente sau ca urmare a infecțiilor persistente. Clinic se manifestă prin pierdere progresivă în greutate, febră ușoară, intermitentă, semne respiratorii cronice (tuse persistentă), ulcere la nivelul pielii și diaree recurentă. Leziuni la nivelul articulațiilor (artrite). Boala poate dura luni de zile, iar animalele infectate cronic devin purtători de virus. Mortalitate scăzută, dar boala contribuie la răspândirea infecției.

Purceii proveniți de la scroafe infectate în timpul gestației pot prezenta malformații congenitale, infecții persistente, fără semne evidente la început, moarte prematură sau creștere întârziată.

Pesta Porcină Africană (PPA) este o boală virală extrem de contagioasă, care afectează exclusiv porcii domestici și sălbatici, fără a prezenta risc pentru oameni. Este cauzată de virusul Pestei Porcine Africane (ASFV), membru al familiei *Asfarviridae* și singurul reprezentant al genului *Asfivirus*. Boala este notificabilă, având un impact sever asupra economiei și industriei zootehnice.

ASFV este un virus ADN dublu catenar, de dimensiuni mari, având o capsidă icosaedrică și un înveliș lipidic complex. Această structură îi conferă o stabilitate remarcabilă.

Este foarte rezistent la condiții de mediu dure (frig, uscăciune) și poate supraviețui luni în produse din carne crude sau congelate. Este sensibil la temperaturi ridicate și dezinfectanți eficienți, cum ar fi hipocloritul de sodiu, compuși alcalini și formolul.

Gazdele naturale ale agentului cauzal sunt reprezentate de către porcii domestici și mistreții care sunt mai des afectați.

Virusul PPA se poate transmite prin contact direct - cu animale infectate, secreții, excreții, sânge, prin contact indirect - prin hrana contaminată, ustensile, vehicule, echipamente sau hainele personalului.

Vectori biologici sunt căpușele moi din genul *Ornithodoros*, care pot transmite virusul mecanic sau persistent. Virusul rămâne viabil în carne crudă, cârnați, produse afumate sau congelate.

ASFV are un tropism pronunțat pentru celulele sistemului imunitar (monocite, macrofage) și endoteliul vascular, provocând leziuni hemoragice extinse, apoptoză a limfocitelor și o imunodepresie severă, coagulopatie diseminată și inflamație sistemică, conducând la o mortalitate ridicată.

Perioada de incubație în cazul pestei porcine africane (PPA) este, în general, de 2 până la 19 zile după expunerea la virus. Aceasta variază în funcție de mai mulți factori, cum ar fi tulpina virusului și starea de sănătate a porcului infectat. În multe cazuri, porcii pot prezenta simptome evidente ale bolii după aproximativ 7-10 zile de la infecție.

Din punct de vedere clinic se disting următoarele forme de manifestare a bolii:

- Forma hiperacută se caracterizează prin mortalitate imediată, fără simptome vizibile, moarte subită în 24-48 de ore.

- Forma acută, febră mare (40,5-42°C), anorexie, letargie, slăbiciune, leziuni hemoragice pe piele (urechi, burtă), dificultăți respiratorii, diaree cu sânge, vomă, mortalitate 90-100% în decurs de 7-10 zile.

- Formă subacută, simptomele sunt mai puțin severe, animalele pot supraviețui câteva săptămâni, mortalitatea este de 30-70%.

- Formă cronică, scădere în greutate, febră intermitentă, leziuni articulare, ulcere, pneumonie cronică, animalele supraviețuiesc luni, dar sunt purtătoare de virus.

Factori care trebuie evaluați pentru a stabili dacă o exploatare este suspectă de PPA

Identificarea unei posibile infecții cu Pesta Porcină Africană (PPA) într-o exploatare se face pe baza următoarelor semne și observații:

a) Semne clinice de boală și modificări morfopatologice:

- Porcinele infectate cu PPA pot dezvolta febră (peste 40°C);
- Animalele pot refuza hrană, iar starea lor generală se poate degrada rapid;
- În formele acute ale PPA, animalele pot prezenta tremurături sau chiar convulsii;

- Diareea și vărsăturile sunt frecvente, mai ales în fazele avansate;
- În multe cazuri, animalele pot muri brusc fără simptome vizibile anterioare, mai ales în formele acute ale bolii;
- Leziuni cutanate - apar pete roșii sau albastre, în special pe urechi, coada sau abdomen;
- Peteșii și echimoze hemoragice, în special în ganglionii limfatici (limfonoduli), rinichi, splină (care este mărită și de culoare închisă mai ales în formele acute) și vezică urinară, ulceratii pe vezica biliară.

b) Date epidemiologice relevante:

- Dacă în zonele din apropierea fermei există focare active de PPA sau dacă există animale care au fost identificate cu virusul, acest lucru poate ridica suspiciuni asupra unei exploatații;
- Rutele de transport și comercializare pot reprezenta o cale de răspândire a bolii. Dacă animalele dintr-o fermă au fost transportate recent într-o zonă cu focare, există riscul ca infecția să fie introdusă în exploatație.

c) Istoricul de contact cu animale infectate:

- Importul porcinelor sau al produselor de origine porcină - o exploatație este mai susceptibilă să devină suspectă dacă există o istorie de importuri din zone sau țări cu focare active de PPA;
- Contactul cu animalele sălbatice - prezența porcului mistreț infectat sau a altor animale sălbatice care pot fi purtători ai virusului este un factor de risc semnificativ;
- Mobilitatea animalelor - dacă porcinele dintr-o exploatație au fost transportate sau au avut contact cu alte ferme sau piețe de animale, acestea pot deveni un vector pentru transmiterea virusului;
- Rată mare de mortalitate - un număr crescut de cazuri de moarte subită în rândul porcinelor poate indica o infecție cu PPA.
- Răspândirea rapidă a bolii - PPA poate duce la o răspândire rapidă în cadrul unei exploatații. Dacă boala afectează mai multe animale simultan sau în decurs scurt de timp, acest lucru poate indica o infecție;
- Observarea mistreților morți sau cu simptome specifice PPA în apropierea fermei sau în pădurile din jur poate fi un indiciu important. Mistreții sunt adesea purtători ai virusului și pot constitui o sursă de infecție pentru porcinele domestice;
- Condițiile de igienă - dacă exploatația are probleme cu curățenia sau cu măsurile de biosecuritate, acest lucru poate favoriza răspândirea virusului și poate face ferma mai susceptibilă de a deveni infectată;
- Densitatea animalelor - o densitate mare de porcine într-o fermă poate duce la o răspândire mai rapidă a bolii în cazul în care virusul pătrunde.

Pentru ca o exploatare să fie considerată suspectă de PPA, trebuie să se ia în considerare o combinație de factori clinici, epidemiologici și de mediu. Dacă sunt identificate simptome compatibile cu PPA și există factori de risc suplimentari, cum ar fi un istoric de mișcare a animalelor sau prezența unui focar în apropiere, este esențial să se aplice rapid măsuri de control, inclusiv izolarea exploatarei și efectuarea testelor de laborator. Identificarea timpurie a unei exploatare suspecte de PPA este crucială pentru prevenirea răspândirii bolii.

Diagnostic Diferențial

Comparativ cu Pesta Porcină Clasică:

Deși diferențele clinice și leziunile pot fi greu de observat, există totuși câteva aspecte semnificative care pot ajuta la distingerea celor două boli:

- Durata febrei: În cazul PPA, perioada febrilă durează aproximativ 12-14 zile, în timp ce în PPC aceasta este prezentă pe parcursul aproape întregii perioade de evoluție a bolii.
- Dispnee și tuse: Aceste simptome sunt sporadice în cazul PPC, dar mult mai frecvente în PPA, afectând de obicei mai mult de 30% din porcii infectați.
- Secreții oculare și nazale sanguinolente: Aceste secreții sunt prezente în PPA, dar absente în PPC.
- Rata mortalității: Moartea survine mai rapid în PPA, adesea chiar în a doua zi de la debutul simptomelor, spre deosebire de PPC, unde evoluția poate fi mai lentă.
- Avorturi: În PPA, avorturile sunt frecvente, apărând la 5-8 zile de la infecție sau 1-3 zile de la apariția febrei. În PPC, avorturile sunt mai rare și nu sunt asociate cu o perioadă precisă.
- Formele cronice: În PPA, pot apărea artrite și necroze cutanate, care nu se întâlnesc în cazul PPC.
- Leziuni hemoragice: În PPA, leziunile hemoragice sunt mult mai severe, incluzând hemotorax, hemopericard și hemoperitoneu, care nu sunt observate în PPC.

Este crucial ca examinatorul să identifice corect aceste diferențe, pentru a preveni întârzierea implementării măsurilor de eradicare a Pestei Porcine Africane (PPA) și pentru a limita răspândirea bolii.

Comparativ cu Salmoneloza:

- Febră: Deși temperatura corpului poate fi asemănătoare (40,5-41,7°C), în cazul salmonelozei, moartea purcelor febrili se produce mult mai rapid, de obicei în decurs de două zile.
- Leziuni cutanate: Acestea sunt de tip congestiv-hiperemic în salmoneloză, dar fără o delimitare clară între pielea afectată și cea sănătoasă, așa cum se observă în cazul PPA și PPC. Testul la presiunea cutanată este pozitiv – pielea afectată

își recăpătă culoarea inițială imediat ce presiunea este eliberată, apoi devine din nou congestiv-hiperemică.

- Incidența în rândul porceilor: Cazurile de salmoneloză sunt mai rar întâlnite la porceii de peste 4 luni.

Comparativ cu Pasteureloza:

- Tipul bolii: Pasteureloza este o boală de stres care afectează în principal sistemul respirator al porcinelor.
- Evoluția clinică: Boala are o evoluție rapidă, de obicei între 5 și 10 zile, deși în cazuri mai rare poate dura 3-5 săptămâni.
- Leziuni interne: Pasteureloza provoacă hidrotorax și hidropericard, dar nu ascită, așa cum se întâlnește în Pesta Porcină Africană (PPA).
- Evoluția bolii: Multe animale se vindecă, dar pot rămâne cu sechele sau pot dezvolta forme cronice ale bolii.
- Leziuni cutanate: Acestea sunt de tip congestiv-hiperemic și testul de presiune cutanată este pozitiv, similar cu ceea ce se observă în salmoneloză.

Comparativ cu Rujetul:

- Grupa de porcine afectată: Rujetul afectează în mod obișnuit porcii care au o greutate mai mare de 55 kg, cu febră ridicată (între 41,1 și 42,8°C), iar moartea survine într-o perioadă rapidă, de obicei între 12 și 48 de ore.
- Simptomele clinice: Se observă anorexie și, în mod inconstant, icter, cu sau fără hemoglobinurie.
- Forme nervoase: În cazuri de rujet pot apărea forme nervoase, precum meningite și tremur, simptome care nu sunt întâlnite în Pesta Porcină Africană (PPA).
- Rata mortalității: Mortalitatea este scăzută și boala poate fi tratată eficient cu antibiotice pe bază de penicilină.

Comparativ cu intoxicațiile cu substanțe cumarinice:

- Perioada de apariție: Aceste intoxicații sunt frecvent întâlnite la aproximativ două săptămâni după deratizări.
- Simptomele clinice: Se observă leziuni caracteristice diatezei hemoragice pe animale care nu prezintă febră.
- Leziuni interne: În toate cazurile examinate, nu se identifică leziuni la nivelul splinei.

Comparativ cu intoxicațiile cronice cu benzen sau substanțe cu lanț benzoic:

- Zonele de expunere: Aceste intoxicații sunt frecvent întâlnite la porcii crescuți în apropierea rafinăriilor de petrol sau la cei care consumă furaje proteice ce conțin reziduuri provenite de la aceste substanțe.
- Evoluția clinică: Boala evoluează fără febră, iar leziunile de diateză hemoragică sunt mai puțin extinse și limitate.

A. EVALUAREA RISCULUI

1. Aprecierea emisiei de risc

Referitor la riscurile externe, care sunt greu de controlat, cea mai semnificativă sursă de risc pentru Pesta Porcină Clasică (PPC) și Pesta Porcină Africană (PPA) provine de la granița de stat a Republicii Moldova cu țările terțe. Republica Moldova se află într-o zonă geografică strategică, fiind situată la granița cu două țări majore, România și Ucraina, care au fost afectate de focare de PPA și PPC în trecut. Această poziționare geografică poate facilita răspândirea acestor boli prin mișcarea transfrontalieră a animalelor și a produselor de origine animală infectate.

Tabelul 1. Terminologia și definițiile utilizate pentru evaluarea calitativă a riscurilor (EFSA 2006, Bessel et al., 2020 și De Vos et al., 2020)

Nivel de probabilitate	Definiție	Descriere
Foarte scăzut	Evenimentul este foarte rar dar nu poate fi exclus	Evenimentul nu este de așteptat să se producă în următorii câțiva ani, dar este posibil
Scăzut	Evenimentul este rar, dar periodic apare	Evenimentul poate apărea ocazional (rar) dar ar putea avea loc în următorii câțiva ani
Moderat	Evenimentul apare cu regularitate	Evenimentul este posibil în următorul an
Crescut	Evenimentul apare foarte des	Evenimentul este așteptat să aibă loc în anul următor
Foarte crescut	Evenimentul apare cu siguranță	Evenimentul va avea loc aproape sigur în următorul an

Răspândirea PPA și PPC poate fi facilitată de transportul nereglementat sau necontrolat de porcine și produse din carne între Republica Moldova și țările vecine. Importurile de carne de porc și produse procesate pot aduce cu sine virusuri ce pot afecta sănătatea animalelor din Moldova.

Mișcările transfrontaliere de porcine și alte animale afectate de PPA sau PPC pot reprezenta o cale rapidă de introducere a bolii.

Mistreții, care sunt rezervoare naturale pentru virusul PPA, pot migra din zonele infectate din Ucraina și România către Moldova. Mișcarea mistreților între regiunile învecinate constituie un risc major, întrucât virusul poate fi transportat de mistreți în zonele neinfectate. Deși mistreții sunt mai frecvent asociați cu PPA, faunele sălbatice pot fi, de asemenea, un vector pentru PPC, răspândind virusul dintr-o țară în alta.

Carnea de porc sau alte produse din carne pot fi transportate ilegal, fără documente sanitar veterinar corespunzătoare, contribuind la intrarea virusurilor PPA și PPC pe teritoriul Republicii Moldova.

Referitor la riscul intern, care este relativ controlabil, factorii de risc pentru Pesta Porcină Clasică (PPC) și Pesta Porcină Africană (PPA) includ:

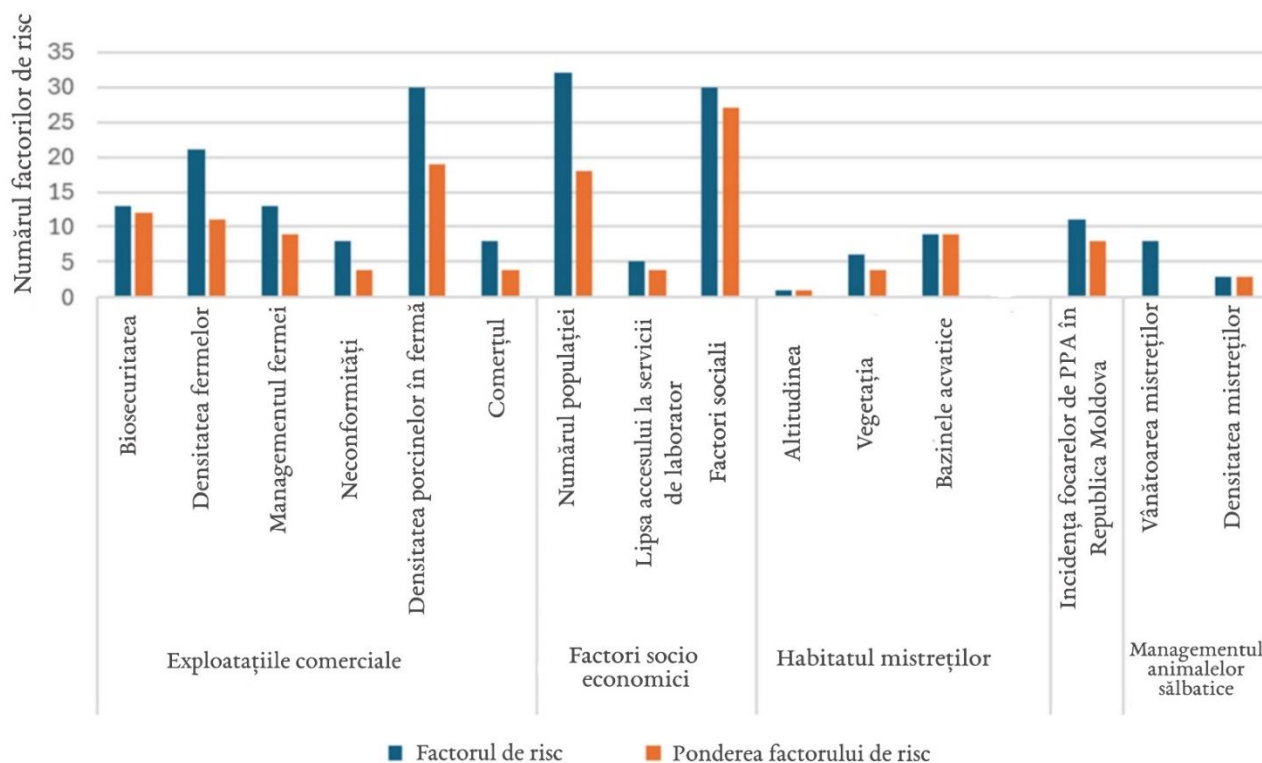
- Condițiile minime de biosecuritate în gospodăriile populației unde se cresc porci.
- Contactul direct sau indirect între porcii din gospodăriile populației și mistreți.
- Zonele cu o densitate mare de exploatații de porci, care pot favoriza răspândirea bolilor.
- Exploatațiile comerciale care nu respectă norme stricte de biosecuritate.
- Încetarea programelor de supraveghere a porcilor domestici și mistreților, care pot contribui la prevenirea răspândirii bolilor.

Acești factori trebuie monitorizați pentru a reduce riscurile de apariție a PPA și PPC.

2. Aprecirea expunerii la risc

Expunerea la risc depinde de următoarele aspecte:

- Sistemele de creștere a porcilor domestici și măsurile de biosecuritate aplicate acestora.
- Populațiile de mistreți și modul în care sunt gestionate fondurile de vânătoare, precum și colaborarea între serviciile sanitare veterinare și cele pentru siguranța alimentelor teritoriale cu gestionarii fondurilor de vânătoare.
- Unitățile de sacrificare a porcinelor, care pot reprezenta un punct de risc în procesul de manipulare al animalelor.
- Unitățile de manipulare a vânatului, care trebuie să respecte normele sanitare pentru prevenirea răspândirii bolilor.
- Unitățile de procesare a cărnii de porc, unde pot apărea riscuri dacă nu sunt respectate standardele de igienă și biosecuritate.

Figură 6 Factorii de risc și ponderea acestora

Tabelul 2: Valori utilizate pentru a descrie nivelul de incertitudine (EFSA, 2015)

Valoarea	Descrierea
Scăzut	Informații inexistente, limitate, datele lipsesc, sunt incomplete, inconsecvente sau contradictorii. Nu este introdusă nicio apreciere subiectivă.
Moderat	Unele informații sau date lipsesc, sunt incomplete, inconsecvente sau contradictorii. Aprecierea subiectivă este introdusă cu dovezi justificative.
Ridicat	Majoritatea informațiilor sau datelor lipsesc, sunt incomplete, inconsecvente sau contradictorii. Judecata subiectivă poate fi introdusă fără dovezi justificative.

B. MANAGEMENTUL RISCULUI

În acest context epidemiologic, riscurile pot fi gestionate în principal prin reglementarea și urmărirea atentă a factorilor de risc

1. ADMINISTRAREA FACTORILOR DE RISC

Aceasta poate fi realizată prin următoarele măsuri: achiziționarea de porci numai din țări, zone sau exploatații care implementează programe de monitorizare a bolilor majore ale porcilor, având statut liber de boli infectocontagioase; controlul „miciei circulații” și interdicția de a introduce în țară carne proaspătă, congelată sau alte produse derivate din porci; creșterea porcilor în gospodării care respectă condiții minime de biosecuritate; gestionarea adecvată a fondurilor de vânatoare; colaborarea continuă între asociațiile de vânatoare și serviciile sanitare veterinare; implementarea completă a măsurilor de biosecuritate în exploatațiile comerciale profesionale, inclusiv:

- Afixe de atenționare și interdicție privind biosecuritatea amplasate la intrarea în unitate;
- Respectarea procedurilor de biosecuritate de către personalul unității, în ceea ce privește intrarea și ieșirea acestuia;
- Nominalizarea unui responsabil care să verifice zilnic respectarea măsurilor de biosecuritate;
- Păstrarea documentelor care dovedesc realizarea acțiunilor de decontaminare în fermă (dezinfecția echipamentelor introduse în zona de producție, dezinfecția adăposturilor etc.).
- Respectarea procedurilor de biosecuritate de către vizitatori, conform reglementărilor stabilite;

- Confirmarea (prin adeverințe de la medicul veterinar autorizat să supravegheze localitatea respectivă) că personalul angajat nu deține porci în gospodăria proprie;
- Limitarea accesului vizitatorilor și întrebarea acestora despre vizitele efectuate în alte ferme;
- Actualizarea și completarea la zi a registrelor care conțin protocolul pentru vizitatori, conform procedurii stabilite;
- Închiderea permanentă a tuturor porților, ușilor și barierelor de la intrarea în unitate.
- Gardurile trebuie să asigure etanșeitatea completă față de elementele din exteriorul exploatației;
- Nu sunt permise animale străine în incinta unității, atât în zona administrativă, cât și în zona de producție;
- Toate suprafețele trebuie să fie curățate de deșeuri menajere, materiale de construcție și alte tipuri de resturi;
- Există europubele etichetate pentru colectarea deșeurilor, amplasate în zona exterioară (administrativă) a unității;
- Aleile și căile de acces trebuie să fie clar delimitate și întreținute corespunzător;
- Dezinfecțiile rutiere trebuie să fie funcționale, iar soluția dezinfectantă să fie schimbată periodic, astfel încât să se mențină concentrația recomandată de producător, cu un nivel minim de 15 cm;
- Dezinfecțiile pietonale de la intrarea în unitate trebuie să fie funcționale, cu soluție suficientă și întreținute periodic;
- Există și alte facilități destinate decontaminării înainte de intrare, precum vermomorele și atomizoarele;
- Partea „murdară” a filtrului trebuie să fie dotată corespunzător, cu dulapuri etichetate, zone delimitate, suprafețe spălate și dezinfectate, pereți văruiți și echipamente de exterior prezente;
- Zona de efectuare a dusului obligatoriu trebuie să fie echipată corespunzător, cu săpun lichid, baterii funcționale, apă caldă și rece, suprafețe curate, eliberate de mușchi și detartrate;
- Zona de spălare a echipamentelor trebuie să fie curată, ordonată și dotată corespunzător;
- Vestiarele secundare trebuie să fie dotate, întreținute și utilizate corect, inclusiv blocarea tunelului și separarea zonelor din interiorul vestiarului cu bănci, acolo unde este cazul în ferme;
- Se respectă toate procedurile referitoare la trecerea întregului personal prin filtrul vestiar;
- Se respectă procedurile privind utilizarea filtrelor-vestiar uscate, acolo unde este cazul în ferme;

- Zona de recepție a obiectelor personale permise este dotată cu facilități pentru decontaminare, cum ar fi mini-vermorele cu alcool;
- Sala de mese trebuie să fie dotată și întreținută corespunzător, cu suprafețele igienizate zilnic; de asemenea, angajații respectă interdicția de a aduce sau consuma carne de porc sau produse din carne de porc preparate în gospodăriile proprii în incinta exploatației.
- Dezinfectoarele pietonale de la intrarea în vestiar (stațiile de spălare) trebuie să fie funcționale și întreținute corespunzător;
- Dezinfectoare pietonale trebuie să fie amplasate la intrarea în fiecare adăpost;
- Spațiile pentru depozitarea încălțămintei trebuie să fie curate și bine organizate;
- Aleile și căile de acces spre adăposturi trebuie să fie clar delimitate, întreținute și igienizate periodic;
- Vegetația existentă, inclusiv arborii, arbuștii și iarba, trebuie să fie îngrijită corespunzător;
- Există protecție împotriva insectelor sau un plan/procedură de dezinsecție stabilită;
- Substanțele și capcanele raticide utilizate în teren sunt conforme cu planul afișat;
- Se respectă cu strictețe procedurile de management al mortalităților și de gestionare și incinerare a cadavrelor;
- Rampa (spațiul) de spălare și dezinfectare a mijloacelor de transport al cadavrelor este conformă și funcțională;
- Rampa (spațiul) de spălare și dezinfectare a mijloacelor de transport pentru animale vii în fermă este conformă și funcțională;
- Mijloacele de transport pentru cadavre și animale sunt dezinfectate, conforme cu programul de biosecuritate și funcționale;
- Se respectă procedurile privind recepționarea materialelor în interiorul unității;
- Există facilități de decontaminare la intrarea în zona de producție, cum ar fi vermorele sau atomizoarele funcționale;
- Adăposturile sunt menținute în condiții igienice corespunzătoare;
- Se respectă condițiile de microclimat și tehnologia adecvată pentru fiecare categorie de creștere a porcilor;
- Lotizarea animalelor în îngrășătorii se face uniform și omogen;
- Animalele bolnave sunt tratate și izolate în boxele de izolare corespunzătoare;
- Tratamentul corespunzător este aplicat tuturor animalelor bolnave, iar evidențele sunt menținute corect;
- Există echipamente adecvate și suficiente pentru efectuarea operațiunilor de spălare hidromecanică și dezinfectare în zona de producție;

- Operațiunile de spălare hidromecanică și decontaminare a suprafețelor se efectuează corect;
- Se respectă principiul „totul plin/totul gol” pentru adăposturi sau subunități de adăpost;
- Toate documentele, registrele și evidențele sanitar-veterinare sunt verificate și actualizate constant;
- Există documente care atestă proveniența porcilor din exploatație, cum ar fi **certificatul sanitar veterinar**;
- Există documente care atestă proveniența porcilor, inclusiv **formularul de mișcare a suinelor vii**;
- Porcii din exploatație sunt identificați corect, având **codul de identificare al exploatației de origine**;
- Există documente care atestă livrarea porcilor către alte exploatații sau abatoare, precum **certificatul sanitar veterinar**.
- Există documente care atestă livrarea porcilor către alte exploatații sau abatoare, cum ar fi **formular de mișcare suine vii**;
- Un alt tip de document care certifică livrarea porcilor către abator este **documentul lanț alimentar**;
- Suinele livrate către alte exploatații sau abatoare sunt identificate prin **codul de identificare al fermei de creștere/îngrășare**;
- Mișcările efectivelor de porcine sunt înregistrate în **Registrul de Exploatație al unității**;
- Există documente care atestă proveniența furajelor, cum ar fi **declarația de conformitate**;
- Există documente care atestă proveniența furajelor, inclusiv **buletinele de analiză**.
- Exploatația dispune de un registru în care să fie înregistrate toate datele privind analiza de risc în zona de 10 Km în jurul acesteia și ultimele rezultate obținute prin supravegherea activă.

Pentru a preveni ca acțiunile de vânătoare să devină o sursă de risc, este recomandabilă existența unor acorduri de colaborare între autoritățile veterinare și asociațiile vânătoarești sau inspectoratele teritoriale de vânătoare. Programul activităților vânătoarești al vânătorilor trebuie să fie comunicat subdiviziunii teritoriale ale ANSA din fiecare raion. În plus, medicii veterinari desemnați de autoritatea sanitar-veterinară competentă sunt obligați să participe la acțiunile de vânătoare, să examineze vânatul și să instituie măsuri restrictive imediate în cazul unei suspiciuni de pestă porcină clasică sau africană la mistreți. Totodată, experți din domeniul cinegetic trebuie să furnizeze periodic serviciilor veterinare rapoarte de observație referitoare la mistreți, care să includă detalii despre numărul acestora, structura pe vârste și starea lor de sănătate.

2. SUPRAVEGHEREA FACTORILOR DE RISC

Aceasta poate fi realizată prin intensificarea activităților de supraveghere clinică, serologică și virusologică a suinelor din fermele comerciale și non-comerciale, în special ale celor aflate la granița cu țările terțe și în apropierea țărilor cu antecedente epidemiologice.

Prelevarea probelor pentru monitorizarea pestei porcine clasice și analiza acestora prin teste de laborator trebuie să fie efectuată conform prevederilor Hotărârii Nr. 1368/ 2016 cu privire la aprobarea unor norme sanitar-veterinare, care aprobă un manual de diagnosticare a pestei porcine clasice. Acesta stabilește proceduri detaliate de diagnostic, metode de prelevare a probelor și criterii de evaluare a rezultatelor testelor de laborator pentru confirmarea bolii. Manualul identifică cele mai eficiente proceduri pentru prelevarea probelor și evaluarea testelor de laborator, asigurând un diagnostic corect al bolii în diverse circumstanțe. Aceste proceduri și criterii trebuie să fie aplicate în cadrul inspecțiilor periodice realizate de autoritatea veterinară competentă în fermele de porci.

Supravegherea animalelor trebuie realizată diferențiat, în funcție de strategii stabilite pe baza următoarelor criterii:

- a) tipul fermei - ferme comerciale autorizate, ferme noncomerciale/nonprofesionale/gospodării ale populației;
- b) amplasarea fermelor noncomerciale/nonprofesionale/gospodăriilor populației în zona de protecție, la o distanță de 3 km față de fermele comerciale;
- c) amplasarea fermelor noncomerciale/nonprofesionale/gospodăriilor populației în zona de protecție și supraveghere, în raza de 4-10 km față de fermele comerciale;
- d) localizarea fermelor noncomerciale/nonprofesionale/gospodăriilor populației în zona de protecție, pe o distanță de 1 km în jurul târgurilor de animale;
- e) amplasarea fermelor noncomerciale/nonprofesionale/gospodăriilor populației pe un cordon de 3 km de-a lungul frontierei terestre a Republicii Moldova cu Ucraina și România și în apropierea punctelor de trecere a frontierei;
- f) prezența unui risc epidemiologic în legătură cu țările sau regiunile vecine;
- g) starea de sănătate a populațiilor de mistreți, raportată autorităților sanitare veterinare competente din teritoriu de către administratorii fondurilor de vânătoare;
- h) statutul imunologic post-vaccinal al populațiilor de mistreți.

Este esențial ca toate probele colectate de la cazurile suspecte de pestă porcină clasică, care au avut un rezultat negativ pentru această boală, să fie testate obligatoriu și pentru pesta porcină africană.

C. COMUNICAREA RISCULUI

În momentul identificării riscului de PPC sau PPA, acesta trebuie transmis imediat instituțiilor competente pentru a-l preveni, elimina, reduce sau gestiona corespunzător, conform reglementărilor europene, planurilor de contingență, manualelor operaționale și altor măsuri specifice stabilite de Grupul Național de Experți, atunci când situația epidemiologică internă sau internațională o necesită.

Comunicarea riscului se desfășoară în etape, în funcție de țara, regiunea, zona sau locația în care este identificat. Atunci când riscul este semnalat într-un stat membru al U.E. sau într-o țară terță și este notificat de urgență de către Comisia Europeană sau Organizația Mondială pentru Sănătatea Animală (WOAH), Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor transmite imediat notificarea către subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor raionale și a municipiului Chișinău și supraveghează implementarea tuturor măsurilor necesare pentru menținerea statutului indemnității teritoriale.

Atunci când autoritatea veterinară competentă teritorial identifică pe teritoriul său sau în zonele învecinate un risc, aceasta transmite urgent o notificare către A.N.S.A. pentru a asigura gestionarea adecvată a riscului.

În contextul gestionării riscurilor asociate cu pesta porcină clasică și pesta porcină africană, comunicarea între A.N.S.A., Comisia Europeană și WOAH trebuie să fie constantă și continuă.

Comunicarea interprofesională joacă un rol esențial în gestionarea riscurilor asociate cu pesta porcină clasică (PPC) și pesta porcină africană (PPA). Colaborarea eficientă între diferitele autorități și profesioniști implicați este crucială pentru monitorizarea, prevenirea și controlul răspândirii acestor boli. Deci, comunicarea la nivel central a A.N.S.A. cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Mediului, Inspectoratul pentru protecția mediului, Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Republica Moldova, Colegiul Medicilor Veterinari din Republica Moldova, Moldsilva, Patronatele și Asociațiile crescătorilor de porci din Moldova, facilitând un răspuns rapid și bine informat în fața amenințărilor epidemiologice.

În plus, comunicarea eficientă la nivel raional și local între subdiviziunile teritoriale ale ANSA, medicii veterinari, agenții economici, procesatorii din domeniu, fermierii, deținătorii de porcine și gestionarii fondurilor de vânătoare este crucială pentru gestionarea adecvată a factorilor de risc. Această colaborare asigură un flux constant de informații, coordonarea măsurilor de prevenire și intervenție rapidă în fața eventualelor amenințări epidemiologice.

De la momentul identificării riscului, fie acesta intern sau extern, până la evaluarea și gestionarea acestuia, este esențial să existe o colaborare eficientă cu mass-media. Aceasta reprezintă principala cale prin care informațiile ajung la populație, asigurându-se că mesajele nu vor genera panică, dar vor transmite clar certitudinea unei supravegheri competente și a implementării unor măsuri eficiente. Astfel, mass-media joacă un rol fundamental în educarea publicului și în

menținerea unui climat de încredere în fața riscurilor epidemiologice.

Aprecierea gradului de risc privind expunerea animalelor susceptibile la infecția cu virusului PPC și PPA

Riscul apariției focarelor de PPC și PPA pe teritoriul Republicii Moldova este unul **Crescut cu incertitudine ridicată** în cazul în care sunt întruniți următorii factori de risc:

1. Prezența porcinelor (domestici, sălbatici);
2. Migrarea mistreților din țările vecine;
2. Proporție ridicată (peste 50 %) de porci domestici crescuți în exploatații cu un nivel scăzut de biosecuritate;
3. Practici de biosecuritate deficitare, predominant în exploatații nonprofesionale și ferme mici;
4. Hrănirea porcinelor cu deșeuri;
6. Gestionarea inadecvată a subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman.

Tabelul 3 Rezumatul factorilor de risc cu aprecierea gradului de incertitudine

Calea de acces	Probabilitatea introducerii PPA	Gradul de incertitudine
Deplasarea mistreților din țările învecinate	Foarte crescută	Rdicată
Comerțul cu animale vii	Scăzută	Moderată
Comerțul cu produse de origine animală	Foarte scăzută	Scăzută
Importul produselor de origine animală a persoanelor fizice	Foarte scăzută	Scăzută
Vehicule	Moderată	Scăzută
Vectori	Crescută	Rdicată
Hrana pentru animale, așternut și culturile cerealiere	Moderată	Moderată

CONCLUZII

Riscul de apariție a PPC și PPA în Republica Moldova rămâne la un nivel ridicat, având în vedere multitudinea de căi de intrare și difuzare a infecției cu virusul PPC și PPA din țările învecinate afectate, cel mai mare pericol fiind pătrunderea virusului prin intermediul mistreților.

Răspândirea PPC și PPA în efectivele din exploatațiile comerciale depinde în mare parte de prezența infecției pe teritoriul Republicii Moldova, în special în fauna sălbatică sau în exploatațiile non profesionale din gospodăriile individuale ale populației. În cazul în care ar pătrunde, consecințele sunt evaluate ca potențial majore, în funcție de mărimea exploatației de porcine afectate.

În condițiile agresiunii militare rusești pe scară largă asupra Ucrainei, care a dus inclusiv la perturbarea habitatelor naturale a animalelor sălbatice, riscul pătrunderii infecției de PPC și PPA prin intermediul mistreților care traversează frontiera Republicii Moldova din Ucraina este unul semnificativ și implică alocarea de resurse suplimentare pentru supravegherea și protecția animalelor atât din fauna sălbatică cât și a animalelor din exploatațiile comerciale și non profesionale.

Analiza de risc finalizată pe data de 25 octombrie 2024